

bevilgebe Tillbud til Fuldførelsen af den nye Theaterbygning; det er en Overskrivelse med næsten 63 Procent af den ved Loven hjemlede Sum. Den Lov, hvorom der her er Tale, er den bekjendte saakaldte Theaterlov af 18de Juli 1870. I dens første Paragraph er der opstillet to Bestemmelser, den ene med Hensyn til Lidsfristen og den anden med Hensyn til Byggesummen. Med Hensyn til Byggesummen udtaler Paragraphen sig saa bestemt, at der vanskeligt kan tænkes paa nogen Fravigelse, idet der nemlig staar, at der af Sorø Akademi's Midler kan anvendes „indtil 220,000 Rd.“ Her er altsaa ikke Tale om nogen som helst kalkulatorisk Sum, men det er en aldeles bestemt begrændset Sum; ja der er endog sat den høieste Begrændsning derfor, men der kunde godt have været anvendt mindre, end her staar anført. Det er ikke her som ved forskjellige andre Byggeføretager, thi et Theater kan bygges til en meget forskjellig Sum — til en større og til en mindre Sum — og det gælder derfor for vedkommende Minister, som paatog sig Ansvaret, om i det Hele taget at indrette sig paa en saadan Maade, at Summen, naar den var sat saa bestemt frem som her, paa ingen Maade blev overskreden. Jeg tør maasse tillade mig at minde om de Forhandlinger, der gik forud, og minde om, hvor vanskeligt det var at faae et Flertal her for dette Forslag; det var kun efter de bestemteste Forsikringer baade fra Ministerens og fra Medlemmernes Side, at Thinget gik ind derpaa. Der er ogsaa adskilligt flere Bestemmelser i Loven, som alle gaa i den Retning, at denne Sum var den høieste, der kunde ydes fra Sorø Akademi, og at deri ogsaa alle Omkostninger skulde være indbefattede. Det skulde være „til Opførelse og Udstyr af en ny Theaterbygning og de sig dertil knyttende Udgifter“. Dette staar i § 1, og der er endvidere henviset til § 2, hvori der staar: at det var til Bygningens „Opførelse, Indretning, Udstyr og Udmykning, alle Omkostninger iberegne“, og derefter henvises der til § 3, hvoraf man ser, at Overslagene tillige maa omfatte „Overslytningen af Materiel.“ Her er altsaa et Punkt, med Hensyn til hvilket der ikke kan være nogen Tvivl om, at Summen var ufravigelig; den maatte paa ingen Maade overskrides. Med Lidsfristen derimod forholder det sig paa en anden Maade. Det er meget muligt, at Bestemmelsen har været løsere i det oprindelige Forslag; man har naturligvis ønsket, at Theaterbygningen skulde være fuldført inden den 1ste September 1874, saaledes at man til den Tid kunde begynde at spille der, men hvorledes det end har sig med det oprindelige Forslag og de Ønsker, som fra alle Sider næredes, er saa meget vist, at Bestemmelsen blev forandret i Landsthinget, hvor Loven fik sin endelige Affattelse, og der blev sat noget Andet ind. Jeg gaar aldeles ikke ind paa, om det var derfor, man satte det ind. Men det kom derved til at staa,

ikke som en Nødvendighed, men som en Mulighed. Naar der derfor i Slutningen af § 1 staar: „Naar den nye Theaterbygning er saa vidt færdig, at den kan tages i Brug til 1ste September 1874, nedbrydes efter Udløbet af Epitelaaret 1873—74 den nuværende Theaterbygning“, maa dette nødvendigvis forstås saaledes, at naar den nye Theaterbygning ikke var saa vidt færdig, maatte heller ikke den gamle nedbrydes. Det er Noget, der ogsaa har været erkendt fra den ærede daværende Ministers Side, og vi have hans bestemte Udtalelse derfor baade i dette Thing og i en af de Skrivelser, der have været stillet til Udvalgets Raadighed. Naar Ministeren altsaa var sat i den Forlegenhed, at han havde vanskeligt ved at overholde begge disse Bestemmelser, og var kommen dertil, at han maatte tage under Overveelse, hvilken af dem han snarere maatte fravige, er der ingen Tvivl om, at Byggesummen paa ingen Maade maatte overskrides; men den ærede daværende Minister stillede sig paa en helt anden Maade. Han forcerede Arbejdet i en meget høj Grad og gav en Handlefrihed til Underordnede, som vistnok er temmelig enestaaende endogsaa i andre konstitutionelle Lande. Selv ved denne Forcering, som ogsaa havde sine skadelige Følger, lykkedes det dog ikke at faae Bygningen færdig til rette Tid, den blev først færdig noget senere, men i Troen paa, at den nye Theaterbygning kunde blive færdig i rette Tid, blev den gamle Theaterbygning nedbrudt. — Det er imidlertid kun den ene Side af Sagen ved dette sidste Indstillingspunkt, at der er brugt ikke mindre end 297,000 Kr. udover det bestemte Beløb. Foruden denne finansielle Side, har den tillige en bestemt politisk. Det er efter min Mening det mørkeste Punkt af alle disse i og for sig meget mørke Punkter, at den ærede daværende Minister, da han lod afholde Udgifter paa forventet Tillægsbevilling paa en Tid, hvor Rigsdagen var samlet, og have saaledes kunde være kommen til den og gjort sin Meddelelse, undlod at gjøre det. Nu veed jeg meget vel, at det ærede Medlem af Mindretallet vil komme med forskjellige Undskyldningsgrunde derfor, men de kunne dog i det Allerhøieste tages i Betragtning som formildende Omstændigheder, og jeg tror neppe engang det. I det Dieblisk, det gælder en bestemt konstitutionel Pligt, tror jeg, det bliver et aldeles underordnet Spørgsmaal, om der mulig kunde være gaaet noget Mere til, dersom Ministeren havde henvendt sig til Rigsdagen. Jeg skal forøvrigt ikke her komme ind paa de enkelte Ting, som fremdrages. Der bruges det Paastud, at Byggeriet maatte standses — det maatte i saa Fald blive Rigsdagens Ansvar — der siges, at man stod vanskeligt overfor Entreprenuerne o. s. v. Med Hensyn til det Punkt, at det muligvis vilde have kostet Mere, er jeg overbevist om, at man selv om det var Til-